

Gemeente Hoeksche Waard
t.a.v. Yvonne Ligtelijn
Postbus 2003
3260 AE OUD-BEIJERLAND

Oud-Beijerland, 26 oktober 2020

*Betreft: Gevraagd advies inzake Samen tegen armoede. Integrale uitvoeringsagenda 2020-2023
Onze referentie 2020-08*

Het beleidsstuk "Samen tegen Armoede, de Integrale Uitvoeringsagenda 2020-2023" is maandagmiddag 19 oktober 2020 ter beschikking gesteld van de Adviesraad Sociaal Domein Hoeksche Waard (ASDHW) met het dringend verzoek op korte termijn hierover van gedachten te wisselen met de opsteller, Yvonne Ligtelijn (YL).

Hieraan is gehoor gegeven door de Adviesraad; namens de Adviesraad hebben John Stuurman (JS) en Leon Lemmens (LL) deelgenomen aan dit digitale overleg op woensdagochtend 21 oktober 2020. Hilde de Jong (HJ) van de gemeente heeft de bijeenkomst georganiseerd en was als ondersteuner van de Adviesraad aanwezig bij het gesprek.

De Gemeente heeft de wens voor de jaarwisseling een akkoord te hebben op de Integrale uitvoeringsagenda, maar door extra onderzoek bij de doelgroep en organisaties is er krapte in de tijd ontstaan.

Na onderstaand advies van de Adviesraad treft u vervolgens een inhoudelijk verslag van genoemde bespreking *en doet de Adviesraad daarin in cursief concrete aanbevelingen.*

Met vriendelijke groet, namens de ASDHW

John Stuurman, Leon Lemmens
john.stuurman@gmail.com bl5@live.nl

De Integrale uitvoeringsagenda dient voor samenhang te zorgen tussen de andere, aankomende beleidsplannen inzake Participatiewet en Schulddienstverlening.

Alleen door gezamenlijk op te trekken kan voldaan worden aan de ambitie *“dat iedere inwoner, eventueel met ondersteuning, financieel zelfredzaam is en blijft, en hierdoor kan participeren in de samenleving”* (uit programma Inclusieve Samenleving).

Advies ASDHW

- Kies voor een aanpak die leidt tot werkelijk 100 % dienstverlenend werken. Vroegsignalering, Participatie en Schulddienstverlening vereisen dat vervolgens wordt gekozen voor uitsluitend outreachend werken, in de geest van de wet.
- Maak de gekozen tijdsindicaties meer dwingend. Niet “in 2021”, maar noem concrete data, dus “met ingang van bijv. 1 maart 2021”.
- Zorg dat het elektronisch meldpunt “Vroegsignalering schulden” in het eerste kwartaal van 2021 actief is. Geef andere partijen de mogelijkheid eerder aan te sluiten dan 2022.
- Zorg dat er een procedure/beslislijst is die inzicht geeft in wie als eerste hulp wordt aangeboden bij het oplossen van de financiële problemen.
De Adviesraad adviseert niet alleen te starten met de meest complexe problemen, doch te zoeken naar een goede mix tussen ernstige en lichte problematiek. Laaghangend fruit is snel geoogst.
- Zorg dat het aanspreekpunt goed in beeld heeft welke organisaties wat kunnen doen. Voorkom witte vlekken maar voorkom ook overlap in het aanbod.
- Zorg dat de Gemeente de regie houdt over alle actiepunten. Daar hoort een coördinatiepunt te zijn. Alleen het faciliteren ervan, ook al is dat gekoppeld aan prestatieafspraken, is onvoldoende om zicht te houden op de werkelijke voortgang/implementatie. Spreek ook duidelijke deadlines af. *)
- Neem als Gemeente het voortouw bij de organisatie van opleidings- en kennissessies voor de medewerkers en vrijwilligers van partnerorganisaties én de Gemeente Hoeksche Waard. *)
- Zoek naar slimme en praktische oplossingen om de begrote middelen volledig te behouden voor de Integrale invoeringsagenda, indien nodig over het begrotingsjaar heen.
- Last but not least: kijk vooraf en tijdens het proces ook steeds naar landelijke ontwikkelingen en daar opgedane ervaringen. Het wiel hoeft niet steeds opnieuw te worden uitgevonden.

*) Het door de gemeente inhuren van een externe professionele organisatie hiervoor kan zelfs het starten van de gerichte aanpak versnellen.

Inhoudelijk verslag van de bespreking van 21 oktober 2020

De integrale uitvoeringsagenda laat bij de eerste lezing een positieve indruk achter.

- Er is een poging gedaan om de “doelgroep” te betrekken.
- De meeste, aan het onderwerp gerelateerde, partners zijn gehoord.
- Er zijn keuzes gemaakt op basis van de inventarisatie. Er is geluisterd.
- De keuzes worden onderbouwd door
  - versnelling op preventie en vroegsignalering,
  - versterking maatschappelijke participatie
  - netwerk versterken samenwerkende partijen.
- De rol van de Gemeente naar haar inwoners is helder: 100 % dienstverlening, dorpsgericht, focus extern gericht.
- Inclusieve samenleving - iedereen moet mee kunnen doen.
- Heldere doelstelling - in 2023 een zichtbare kanteling van de hulpvraag van schuldenhulp naar preventie.

Wanneer er gekeken wordt aan de hand van het toetsingskader van de Adviesraad Sociaal Domein zijn enkele kanttekeningen te plaatsen.

Deze zijn tijdens de bespreking op 21 oktober 2020 voorzien van de hieronder gemaakte opmerkingen.

1) Is duidelijk wat de Gemeente beoogt te bereiken?

Dat is duidelijk. Er wordt gewerkt naar een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen en tot zijn/haar recht komt en zijn/haar talenten kan benutten, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of beperkingen. (Programmaplan Inclusieve Samenleving).

Het programma geeft ook aan dat we armoede willen voorkomen en schuldenproblematiek willen voorkomen door inwoners te leren en te begeleiden om (weer) financieel redzaam te zijn. Dit is niet meer terug te vinden in de Integrale agenda. De Adviesraad vraagt zeker voor dit onderdeel extra aandacht, omdat dit een voorwaarde is om het gestelde doel te bereiken.

LL benadrukt dat om ook het laatste doel te bereiken er samenhang moet zijn tussen de beleidsplannen van Participatiewet en de Schuldhulpverlening. Dit is nodig om perspectief te bieden. Anders wordt slechts een financieel probleem opgelost en is de deelnemer na een poos weer terug bij af.

YL geeft aan dat de Integrale uitvoeringsagenda de samenhang tussen de diverse beleidsplannen dient te bevorderen. Zij onderstreept de gedachte dat alleen de schulden oplossen niet genoeg is, doch dat er ingezet moet worden op een toekomstperspectief.

2) Waar baseert de Gemeente die aanpak op?

Ook dat is duidelijk. Speerpunten zijn: preventie, maatschappelijke participatie en versterking netwerkorganisaties en 100% dienstverlenend, dorpsgericht en externe focus. De genoemde aanpak ‘Vroeg erop af’ krijgt brede steun van de inwoners en de organisaties. Hierbij wordt de outreachende werkwijze als een must gezien.

Toch wordt hier niet gelijk een uitvoeringpunt van gemaakt. Er worden scenario’s ontwikkeld - uitgaande van de letter van de wet, administratieve afhandeling of in de geest van de wet outreachend werken.

De Adviesraad adviseert op basis van 100 % klantgericht werken en de brede ondersteuning van de inwoners en de organisaties bij de aanpak van Vroegsignalering direct te kiezen voor het scenario “In de geest van de wet werken”.

Het wordt ook voor de uitvoerenden prettiger en effectiever werken wanneer je de ruimte hebt naar oplossingen te zoeken binnen de wettelijke kaders in plaats van te moeten vertellen dat de wet het niet toestaat.

LL stelt vast dat ondanks de brede steun van de doelgroep en de organisaties er niet expliciet gekozen is voor de outreachend werken.

YL geeft aan dat de keuze aan de politiek is. Door scenario's te ontwikkelen wordt getracht de impact voor de keuze in een breder sociaal, maatschappelijk en financieel perspectief te plaatsen voor de langere termijn.

3) Worden alle en in ieder geval de juiste burgers c.q. doelgroepen bereikt?

De Adviesraad verwijst naar haar eerdere advies van 7 april jl., waarin de doelgroepen op een andere wijze worden geduid.

Wij zijn van mening dat deze indeling een beter beeld geeft van de hulpvraag die bij de diverse groepen hoort.

LL: er wordt een aantal doelgroepen genoemd, zoals gezinnen, werkenden en zelfstandige ondernemers en ouderen. Voor enkele worden ook een specifieke actiepunten genoemd, waarbij ook andere organisaties betrokken worden.

De vraag is of het hanteren van deze doelgroepen een werkend kader geeft voor de genoemde acties. Het is nu mogelijk te algemeen gesteld, waar de ene jongere de andere niet is, hetgeen ook geldt voor gezinnen e.d.

YL: er is bewust gekozen voor deze generieke aanduiding van de doelgroepen. De Gemeente heeft voldoende zicht op de samenstelling e.d. van de 2.500 gezinnen (nulmeting 2018) om de acties uit te voeren zonder dat daarbij individuen worden vergeten/overgeslagen.

JS: dit is aan de hand van de gegevens uit de Gemeentelijke administratie. Wordt er voldoende gekeken naar gezinnen met ogenschijnlijk voldoende inkomen, maar die toch zeer hoge schulden hebben, waardoor het gezin feitelijk toch in armoede leeft?

YL: wanneer er sprake is van hoge schulden waardoor er te weinig voor het dagelijkse leven overblijft, worden deze gezinnen gelijkgesteld aan de gezinnen met 130% van het wettelijk minimumloon; een criterium dat door de Gemeente wordt gehanteerd bij het verstrekken van een (aanvullende) uitkering.

4) Is het aanbod voldoende duidelijk voor de burgers c.q. doelgroepen?

Dat zal in de praktijk moeten blijken. Hierover kan nu niets worden gezegd.

Er worden acties in gang gezet en weggelaten op basis van de inventarisatie. We missen echter de samenhang. En een aantal acties wordt overgelaten aan de Participatiewet of Zorg en Welzijn zonder helder te maken waar de aansluiting plaatsvindt met het bestrijden van armoede.

Zeker als je op zoek bent naar een structurele oplossing, is het helpen bij schulden, het verstrekken van extra geld slechts het begin van de oplossing.

Perspectief bieden biedt de echte oplossing en de kans om zelfstandig mee te doen in de maatschappij.

LL: benadrukt de noodzaak van de samenhang Integrale Uitvoeringsagenda en de beleidsplannen Participatiewet en Schulddienstverlening.

YL geeft aan dat de Integrale Uitvoeringsagenda gezien moet worden om deze samenhang te bereiken. Alleen door samenwerking met alle partners wordt de doelstelling behaald.

De regie over dit samenwerkingsverband moet gezag hebben (zie 6).

5) Werkt het of is de kans groot dat het doel wordt bereikt c.q. wordt het beoogde doel bereikt?

Op basis van de geschetste acties is dat moeilijk nu al vast te stellen.

YL geeft aan dat de bedoeling is dat er intensief wordt ingezet op gekozen acties. Als deze goed geïmplementeerd zijn (dat wil zeggen dat de acties er gewoon het dagelijks handelen horen) dan worden andere acties ingezet om het doel te bereiken. Mocht gaandeweg blijken dat een actie niet werkt en/of niet uitvoerbaar is, dan kan deze ook stopgezet worden en kunnen andere acties in gang worden gezet.

LL vraagt of hierbij ook gekeken wordt naar acties en/of uitvoering in andere gemeenten die reeds bewezen hebben te werken.

YL noemt als voorbeeld de aanpak van de Vroegsignalering en het VO-traject in Nijmegen.

LL vraagt of het traject Schuldhulpverlening van de Gemeente Den Haag ook in beeld is; daarbij worden centrale afspraken gemaakt met schuldeisers, waardoor b.v. het aantal brieven van Schulddienstverlening drastisch wordt beperkt.

YL: deze aanpak is bekend. Maar de Gemeente wordt mogelijk door deze aanpak een incassobureau van de schuldeisers. Dit is niet de bedoeling.

6) Hoe is de uitvoering geborgd?

Er is gekozen om elke 6 maanden een rapportage te geven over de voortgang.

Ook wordt opgemerkt dat er toch nog veel overgelaten wordt aan werkgroepen en partners in het sociaal domein. Er zit geen directe sturing op.

Wel worden de activiteiten gefaciliteerd.

De Adviesraad bepleit een meer sturende rol van de Gemeente. Ook bepleit de Adviesraad dat de begrote middelen volledig worden ingezet, ook wanneer deze het begrotingsjaar zouden overschrijden. Hiervoor moet worden gezocht naar slimme financiële constructies (b.v. toewijzen aan uitvoeringstraject) om terugstorten in de Gemeentekas te voorkomen.

LL brengt het ontbreken van de sturende rol nog onder de aandacht. De gefaciliteerde partners zullen altijd willen aantonen dat zij aan hun afspraken hebben voldaan, hetgeen ertoe kan leiden dat 'werkelijkheid' uit het zicht verdwijnt.

Ook wordt gevraagd hoe de begroting gezien moet worden. En of posten doorgeschoven kunnen worden naar een volgend boekjaar.

YL zegt toe de sturende rol in het Integrale uitvoeringsagenda aan te scherpen. De begroting bevat gelden voor de uitvoering en implementatie van de acties en die gelden voor de financiering van de Meedoenregeling en de OV-regeling.

Geld dat niet wordt besteed gaat naar de Gemeentekas.

LL: wij denken dat het mogelijk moet zijn gelden toch te behouden voor de acties en over het boekjaar te tillen. Hiervoor zijn financiële constructies mogelijk binnen de kaders. De Adviesraad dringt er op aan de mogelijkheden te onderzoeken en daar actie op te ondernemen.

7) Hoe bevordert het de inclusieve samenleving?

Er zitten genoeg ingrediënten in de voorgestelde acties om de inclusieve samenleving te bevorderen. Door te sturen op 100 % dienstverlening, preventie en vroegsignalering, versterken van maatschappelijke participatie en van het netwerk van samenwerkende partijen.

Gezamenlijk optrekken, met en van elkaar leren, is daarbij van groot belang. Evenals de samenhang met de beleidstukken Participatie en Schulddienstverlening.

Outreachend werken en regie voeren vanuit de Gemeente zijn daarbij cruciaal.

8) Sluit het aan op/past het in de gedachte achter de 'Omgekeerde verordening' c.q. in hoeverre geeft het richting aan het verlenen van maatwerkdienstverlening?

*De gekozen uitgangspunten (100% dienstverlenend, dorpsgericht werken en focus extern gericht) zijn wel basisvoorwaarden om in de geest van de 'Omgekeerde verordening' te werken. Dit kan echter niet zonder outreachend werken.
Alleen dan wordt er voldoende vrije ruimte gecreëerd om maatwerkdienstverlening te realiseren.*

9) Wie heeft de regie? Welke bevoegdheden heeft die persoon?

De regiefunctie is naar de mening van de Adviesraad onduidelijk. Er wordt te veel overgelaten aan de werkgroepen en de sociale partners. Meer regie hierop wordt noodzakelijke geacht voor een succesvol verloop van de acties.

Faciliteren is goed, maar niet goed genoeg.

YL: er is al eerder toegezegd dat de regiefunctie helderder zal worden verwoord.

10) Wanneer kan de Adviesraad terugkoppeling verwachten?

LL: de Adviesraad probeert zo spoedig mogelijk het advies/verslag aan te leveren.

YL: om meegenomen te worden in het traject, is maandagochtend 26 oktober 2020 de uiterste termijn.

LL: we gaan dit proberen te realiseren.

Er zijn nog geen verdere afspraken gemaakt over terugkoppeling. De Adviesraad gaat ervan uit dat die plaats vindt op ieder moment waarop dit van belang is voor het proces.